ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
L. A. GEELHOED
της 28ης Σεπτεμβρίου 2006 [1]

I — Εισαγωγή

1. Σύμφωνα με τον Bundeserziehungsgeldgesetz (γερμανικό ομοσπονδιακό νόμο περί επιδόματος ανατροφής τέκνων, στο εξής: BErzGG), μία από τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση του επιδόματος ανατροφής τέκνων είναι να κατοικεί ή να διαμένει ο δικαιούχος του επιδόματος στη Γερμανία. Το επίδομα αυτό πάντως χορηγείται και στους μεθοριακούς εργαζομένους, εφόσον η απασχόλησή τους στη Γερμανία δεν είναι περιορισμένης μόνο διάρκειας. Το βασικό ζήτημα που τίθεται στην υπό κρίση υπόθεση, η οποία αφορά αίτηση του Bundessozialgericht για την έκδοση προδικαστικής απόφασης, είναι αν αυτή η προϋπόθεση περί της απασχόλησης περιορισμένης διάρκειας, όπως προσδιορίζεται από την εθνική νομοθεσία, συμβιβάζεται με το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 [2], το οποίο εγγυάται στους διακινούμενους εργαζομένους ίση μεταχείριση με τους ημεδαπούς, όσον αφορά τα κοινωνικά πλεονεκτήματα στο κράτος μέλος απασχόλησης [3].

2. Παράλληλα με την υπό κρίση υπόθεση, το Bundessozialgericht έχει υποβάλει στο Δικαστήριο ορισμένα ερωτήματα σχετικά με την εφαρμογή του ίδιου όρου περί κατοικίας στην Αυστριακή σύζυγο Γερμανού δημόσιου υπαλλήλου ο οποίος, μετά τη μεταφορά της κατοικίας του στην Αυστρία, εξακολούθησε να εργάζεται στον ίδιο εργοδότη στη Γερμανία: υπόθεση C-212/05, Hartmann. Δεδομένου ότι οι προτάσεις μου στην τελευταία αυτή υπόθεση [4] καλύπτουν ορισμένα από τα ζητήματα που ανακύπτουν στην παρούσα υπόθεση, θα περιοριστώ εν προκειμένω να παραπέμπω στα σχετικά χωρία των άλλων αυτών προτάσεων, ώστε να αποφευχθούν οι περιττές επαναλήψεις.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

2 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33, στο εξής: κανονισμός 1612/68).

3 — Για τις ίδιες διατάξεις της γερμανικής νομοθεσίας η Επιτροπή έχει εξάλλου κινήσει κατά της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας τη διαδικασία παράβασης κράτους μέλους κατά το άρθρο 226 ΕΚ, βλ. την υπόθεση C-307/06, Επιτροπή κατά Γερμανίας (η οποία εκκρεμεί ενώπιον του Δικαστηρίου).

4 — Τις οποίες επίσης αναπτύσσω σήμερα.

II — Οι κρίσιμες διατάξεις

Α — *Η κοινοτική νομοθεσία*

3. Το άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 1612/68 έχει ως εξής:

«1. Ο εργαζόμενος υπήκοος ενός κράτους μέλους δεν δύναται, στην επικράτεια των άλλων κρατών μελών, να έχει, λόγω της ιθαγενείας του, διαφορετική μεταχείριση από τους ημεδαπούς εργαζομένους, ως προς τους όρους απασχολήσεως και εργασίας, ιδίως όσον αφορά την αμοιβή, την απόλυση, την επαγγελματική επανένταξη ή την επαναπασχόληση αν έχει καταστεί άνεργος.

2. Απολαύει των ιδίων κοινωνικών και φορολογικών πλεονεκτημάτων με τους ημεδαπούς εργαζομένους.»

Β — *Η εθνική νομοθεσία*

4. Ο BErzGG, όπως ίσχυε στις 31 Ιανουαρίου 1994 [5], ορίζει στο άρθρο 1, παράγραφος 1, ότι δικαιούται το επίδομα ανατροφής τέκνου όποιος: 1) έχει την κατοικία ή τη συνήθη διαμονή του στη Γερμανία, 2) έχει στην οικογένειά του τέκνο συντηρούμενο από τον ίδιο, 3) βαρύνεται με την επιμέλεια και την ανατροφή του τέκνου αυτού και 4) δεν ασκεί επαγγελματική δραστηριότητα ή δεν ασκεί επαγγελματική δραστηριότητα με πλήρες ωράριο.

5. Το άρθρο 1, παράγραφος 4, του BErzGG προβλέπει ότι οι υπήκοοι των άλλων κρατών της ΕΚ και οι μεθοριακοί εργαζόμενοι από τις όμορες προς τη Γερμανία χώρες δικαιούνται το επίδομα, εφόσον η απασχόλησή τους στη Γερμανία δεν είναι περιορισμένης μόνο διάρκειας.

6. Κατά το άρθρο 8, παράγραφος 1, σημείο 1, του βιβλίου IV του Sozialgesetzbuch (του κώδικα κοινωνικών ασφαλίσεων, στο εξής: SGB), με την ισχύουσα τότε μορφή της 13ης Ιουνίου 1994 [6], πρόκειται για απασχόληση περιορισμένης διάρκειας όταν η παρεχόμενη εργασία υπολείπεται κατά κανόνα των 15 ωρών εβδομαδιαίως και οι μηνιαίες αποδοχές δεν υπερβαίνουν, κατά κανόνα, το ένα έβδομο του μηνιαίου ποσού αποδοχών που προβλέπει το άρθρο 18 του SGB IV. Το ποσό αυτό ανερχόταν σε 610 γερμανικά μάρκα (DEM) το 1997 και σε 620 DEM το 1998.

7. Σύμφωνα με το άρθρο 27, παράγραφος 2, του βιβλίου III του SGB, οι εργαζόμενοι με

5 — *BGBl.* [Εφημερίδα της Κυβέρνησης της Γερμανίας] I, σ. 180.

6 — *BGBl.* I, σ. 1229.

απασχόληση περιορισμένης διάρκειας δεν υπέχουν υποχρέωση ασφάλισης κατά της ανεργίας.

III — Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

8. Η W. Geven έχει την ολλανδική ιθαγένεια. Όταν γεννήθηκε ο γιος της στις 18 Δεκεμβρίου 1997, κατοικούσε στις Κάτω Χώρες με τον Γερμανό σύζυγό της, ο οποίος εργαζόταν επίσης στη χώρα αυτή. Πριν αρχίσει η περίοδος προστασίας της μητρότητας πριν από τη γέννηση του γιου της η W. Geven είχε εργαστεί σε διάφορες θέσεις ως μισθωτή στις Κάτω Χώρες και στη Γερμανία. Μετά την περίοδο προστασίας της μητρότητας εργάστηκε αποκλειστικά και μόνο στη Γερμανία. Το εβδομαδιαίο ωράριο εργασίας της κατά το πρώτο έτος ηλικίας του τέκνου της κυμαινόταν μεταξύ 3 και 14 ωρών και οι εβδομαδιαίες αποδοχές της μεταξύ 40,00 και 168,87 DEM.

9. Το Land Nordrhein Westfalen απέρριψε την αίτηση της W. Geven για χορήγηση επιδόματος ανατροφής για το πρώτο έτος ηλικίας του γιου της, με το αιτιολογικό ότι η αιτούσα δεν είχε ούτε την κατοικία της ούτε τη συνήθη διαμονή της στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και, επιπλέον, η εργασιακή της απασχόληση υπολειπόταν των 15 ωρών. Εξάλλου, λόγω αυτής της απασχόλησης περιορισμένης διάρκειας, δεν αποτελούσε εργαζόμενη κατά την έννοια του κανονισμού 1408/71 [7].

10. Η W. Geven προσέβαλε την απόφαση αυτή, χωρίς επιτυχία, καταρχάς ενώπιον του Sozialgericht Münster και στη συνέχεια, κατ' έφεση, ενώπιον του Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen. Κατόπιν της απόρριψης της έφεσης, άσκησε αναίρεση ενώπιον του Bundessozialgericht, το οποίο αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 234 ΕΚ, αίτηση έκδοσης προδικαστικής απόφασης επί ενός ερωτήματος.

11. Με τη διάταξη περί παραπομπής το Bundessozialgericht διαπιστώνει καταρχάς ότι η W. Geven δεν μπορεί να αξιώσει το επίδομα ανατροφής τέκνων βάσει του κανονισμού 1408/71. Η W. Geven, ως παρέχουσα εργασία περιορισμένης διάρκειας, δεν ήταν υποχρεωτικά ασφαλισμένη κατά της ανεργίας και επομένως δεν μπορούσε να χαρακτηριστεί ως «εργαζόμενη» κατά την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο α΄, περίπτωση ii, του κανονισμού αυτού, σε συνδυασμό με το σημείο Ι.Γ [8] του παραρτήματος Ι του κανονισμού. Στη συνέχεια το αιτούν δικαστήριο

7 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 1408/71, του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996, για τροποποίηση και ενημέρωση του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 και του κανονισμού (ΕΟΚ) 574/72 περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 (ΕΕ 1997, L 28, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 1408/71) .

8 — Η διάταξη αυτή περιορίζει την έννοια «εργαζόμενος» όσον αφορά την εφαρμογή του τίτλου ΙΙΙ του κανονισμού 1408/71 σχετικά με τις οικογενειακές παροχές, ώστε να καλύπτονται μόνο όσοι είναι υποχρεωτικά ασφαλισμένοι κατά του κινδύνου της ανεργίας και όσοι λαμβάνουν, σε συνάρτηση με την ασφάλιση αυτή, παροχές σε χρήμα λόγω ασθένειας ή ανάλογες παροχές.

εξετάζει κατά πόσον η αξίωσή της μπορεί να στηριχθεί στο άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68. Όσον αφορά την ιδιότητα της W. Geven ως εργαζομένης, το εθνικό δικαστήριο διαπίστωσε ότι η εργασιακή σχέση της ενδιαφερόμενης ήταν κατά τον κρίσιμο χρόνο πραγματική, λόγω του μακροπρόθεσμου χαρακτήρα της. Θέτει όμως το ερώτημα αν η W. Geven μπορεί, μολονότι είναι μεθοριακή εργαζόμενη, η οποία ασκεί βιοποριστική δραστηριότητα στη Γερμανία κατοικώντας στις Κάτω Χώρες, να επικαλεστεί χωρίς κανένα περιορισμό το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68 σε σχέση με το γερμανικό επίδομα ανατροφής τέκνων. Αν υποτεθεί ότι μπορεί όντως να επικαλεστεί την προστασία που παρέχει η εν λόγω διάταξη, τότε το αιτούν δικαστήριο εκφράζει αμφιβολίες για το αν η άνιση μεταχείριση των μεθοριακών εργαζομένων, η οποία απορρέει από την υποχρέωσή τους να παρέχουν εργασία που να υπερβαίνει το όριο της απασχόλησης περιορισμένης διάρκειας, θα μπορούσε να δικαιολογηθεί αντικειμενικά. Με βάση τις σκέψεις αυτές, το Bundessozialgericht αποφάσισε να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο ερώτημα:

«Συνάγεται από το κοινοτικό δίκαιο [ιδίως από το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας] ότι απαγορεύεται στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας να αποκλείει από τη λήψη του γερμανικού επιδόματος ανατροφής τέκνων την υπήκοο άλλου κράτους μέλους που κατοικεί στο άλλο αυτό κράτος μέλος και εργάζεται στη Γερμανία με απασχόληση περιορισμένης διάρκειας (μεταξύ 3 και 14 ωρών εβδομαδιαίως), λόγω του ότι δεν έχει στη Γερμανία ούτε την κατοικία ούτε τη συνήθη διαμονή της;»

12. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν η W. Geven, η Γερμανική Κυβέρνηση, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή.

IV — Σύνοψη των παρατηρήσεων

13. Θα ήθελα καταρχάς να τονίσω ότι όλοι όσοι κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις συμφωνούν με τη διαπίστωση του Bundessozialgericht ότι η W. Geven δεν μπορεί να στηρίξει στον κανονισμό 1408/71 την αξίωσή της για το γερμανικό επίδομα ανατροφής τέκνων. Από τον συνδυασμό των διατάξεων του σημείου Ι.Γ του παραρτήματος Ι του εν λόγω κανονισμού και του γεγονότος ότι, κατά το άρθρο 27, παράγραφος 2, του βιβλίου ΙΙΙ του SGB, όσοι εργάζονται με απασχόληση περιορισμένης διάρκειας δεν ασφαλίζονται κατά του κινδύνου ανεργίας προκύπτει ότι η W. Geven δεν εμπίπτει στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71.

14. Η W. Geven στηρίζει επομένως στο άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68 και στο άρθρο 39 ΕΚ τον ισχυρισμό της ότι δικαιούται ίση μεταχείριση ως προς τη χορήγηση των κοινωνικών πλεονεκτημάτων, όπως είναι το επίδομα ανατροφής τέκνων. Ισχυρίζεται ότι, αφού η εργασία που παρείχε στο πλαίσιο της εργασιακής της σχέσης δεν μπορεί να χαρακτηριστεί επουσιώδης και δευτερεύουσας σημασίας, η ίδια πρέπει να θεωρηθεί εργαζόμενη προς τον σκοπό της εφαρμογής αυτών των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου. Ο όρος περί κατοικίας ή διαμονής τον οποίο θέτει το άρθρο 1, παράγραφος 1, σημείο 1, του BErzGG δημιουργεί έμμεσες διακρίσεις σε βάρος των μεθοριακών εργαζομένων. Επιπλέον,

ενώ οι εργαζόμενοι με απασχόληση περιορισμένης διάρκειας που κατοικούν στη Γερμανία λαμβάνουν το επίμαχο επίδομα, οι μεθοριακοί εργαζόμενοι πρέπει να αποδεικνύουν αντίθετα ότι οι δραστηριότητές τους υπερβαίνουν το όριο της απασχόλησης περιορισμένης διάρκειας. Η απαίτηση να έχει ο αποδέκτης του επιδόματος στενό δεσμό με τη γερμανική αγορά εργασίας αντιφάσκει προς τον σκοπό για τον οποίο χορηγείται το επίδομα ανατροφής τέκνων, δηλαδή την παροχή της δυνατότητας διακοπής των βιοποριστικών δραστηριοτήτων επί ορισμένο διάστημα.

15. Η Γερμανική Κυβέρνηση δηλώνει ότι δεν είναι υποχρεωμένη, βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68, σε συνδυασμό με το άρθρο 39 ΕΚ, να χορηγεί το επίδομα ανατροφής τέκνων σε όσους έχουν απασχόληση περιορισμένης μόνο διάρκειας στη Γερμανία και κατοικούν σε άλλο κράτος μέλος. Η κυβέρνηση αυτή τονίζει ότι, εφόσον ο κανονισμός 1408/71 ρυθμίζει πλήρως τις περιπτώσεις στις οποίες επιτρέπεται η «εξαγωγή» των επιδομάτων ανατροφής τέκνων και δεν προβλέπει τη δυνατότητα εξαγωγής στην περίπτωση όσων εργάζονται με απασχόληση περιορισμένης διάρκειας, το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68 δεν μπορεί να ερμηνευθεί κατά τρόπο ώστε να αναιρείται το αποτέλεσμα αυτό. Συναφώς η Γερμανική Κυβέρνηση παραπέμπει στο άρθρο 42, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68 [9].

9 — «Ο παρών κανονισμός δεν θίγει τις διατάξεις που εθεσπίσθησαν συμφώνως προς το άρθρο [42] της Συνθήκης.»

16. Η Γερμανική Κυβέρνηση αμφιβάλλει κατά πόσον ο κανονισμός 1612/68 έχει εφαρμογή στην περίπτωση της W. Geven, αν ληφθεί υπόψη ότι οι επαγγελματικές της δραστηριότητες είναι επουσιώδεις και δευτερεύουσας σημασίας. Δεδομένου ότι δεν έχει προσδιοριστεί πότε μια δραστηριότητα πρέπει να χαρακτηρίζεται επουσιώδης και δευτερεύουσας σημασίας, η εν λόγω κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η θέση που έλαβε επ' αυτού το αιτούν δικαστήριο δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι επιλύει το ζήτημα αυτό οριστικά. Ομολογεί μεν ότι ο όρος περί κατοικίας ή διαμονής, τον οποίο θέτει ο BErzGG, ενδέχεται να αποτελεί έμμεση διάκριση, αλλά φρονεί ότι είναι δικαιολογημένος, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι ο λήπτης του επιδόματος έχει πραγματικό δεσμό με τη γερμανική κοινωνία. Αντίθετα από ό,τι συμβαίνει με τις παροχές που συναρτώνται προς τις επαγγελματικές δραστηριότητες, οι παροχές που συναρτώνται προς την κατοικία βασίζονται στην έννοια της κοινωνικής αλληλεγγύης. Αν οι μεθοριακοί εργαζόμενοι που τελούν στην ίδια κατάσταση με την W. Geven αποκτούσαν το δικαίωμα να λαμβάνουν το επίδομα ανατροφής τέκνων στη Γερμανία, οι εργαζόμενοι αυτοί θα ωφελούνταν αδικαιολόγητα σε αμφότερες τις χώρες —παρά τις διατάξεις του κανονισμού 1408/1— από τα κοινωνικά πλεονεκτήματα που συναρτώνται προς την κατοικία και θα μπορούσαν να τα σωρεύουν.

17. Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου υποστηρίζει ότι το Δικαστήριο θα πρέπει να είναι πολύ επιφυλακτικό ως προς τη δυνατότητα εφαρμογής του κανονισμού 1612/68 αντί του κανονισμού 1408/71, η οποία θα είχε ως αποτέλεσμα να «εξάγεται» το κοινωνικό πλεονέκτημα που προορίζεται εξίσου για τους ημεδαπούς και τους διακινούμενους εργαζομένους που κατοικούν στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής και να χορηγείται στον κατοικούντα σε άλλο κράτος μέλος μεθοριακό εργαζόμενο. Η W. Geven επιδιώκει να θεμελιώσει την αξίωσή

της στο άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68 για τον λόγο ακριβώς ότι ο κοινοτικός νομοθέτης έχει αποκλείσει ρητά τα πρόσωπα που τελούν στην ίδια κατάσταση με αυτή από τη χορήγηση του εν λόγω επιδόματος με βάση τον κανονισμό 1408/71.

18. Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου παρατηρεί ότι το άρθρο 7 του κανονισμού 1612/68 δεν προβλέπει κατά κανόνα τη δυνατότητα εξαγωγής των κοινωνικών πλεονεκτημάτων. Αντίθετα, ο πρωταρχικός σκοπός του είναι να βοηθήσει τον διακινούμενο εργαζόμενο και την οικογένειά του να εγκατασταθούν στη χώρα απασχόλησης του εργαζομένου. Η εν λόγω κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι το επίδομα ανατροφής τέκνων δεν έχει καμία σχέση με την εργασιακή δραστηριότητα της W. Geven και ότι δεν συναρτάται προς την ίδια την εργασιακή σχέση. Ο πρωταρχικός σκοπός του άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68 είναι να παρέχονται τα ίδια κοινωνικά πλεονεκτήματα εντός του κράτους μέλους υποδοχής τόσο στους ημεδαπούς εργαζομένους όσο και στους διακινούμενους εργαζομένους. Σκοπός του δεν είναι να υποχρεώσει το κράτος μέλος να παραθέτει αντικειμενικές αιτιολογίες για τη μη παροχή των κοινωνικών πλεονεκτημάτων αυτών σε όσους κατοικούν στο έδαφος άλλων κρατών μελών. Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου συμφωνεί με το αιτούν δικαστήριο ότι το γεγονός ότι ο κανονισμός 1612/68 δεν περιλαμβάνει συντονιστικές διατάξεις αποτελεί πιθανότατα ένδειξη ότι το άρθρο 7, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού έχει περιορισμένη εφαρμογή όσον αφορά την εξαγωγή των κοινωνικών πλεονεκτημάτων, και ιδίως στην περίπτωση των μεθοριακών εργαζομένων, οι οποίοι δικαιούνται κατά κανόνα τα αντίστοιχα κοινωνικά πλεονεκτήματα στο κράτος μέλος στο οποίο κατοικούν.

19. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το γεγονός ότι ένα πρόσωπο δεν εμπίπτει στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 δεν σημαίνει ότι δεν έχει εφαρμογή ο κανονισμός 1612/68. Κατά την Επιτροπή, δεν μπορεί να συναχθεί από το άρθρο 42, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68 ότι ο κανονισμός αυτός δεν έχει εφαρμογή στις παροχές που καλύπτει ο κανονισμός 1408/1. Η Επιτροπή τονίζει στη συνέχεια ότι η έννοια «εργαζόμενος» αποτελεί έννοια του κοινοτικού δικαίου και ότι, αν ένα πρόσωπο πληροί τις προϋποθέσεις που έχει θέσει η νομολογία του Δικαστηρίου [δηλαδή: 1) παροχή υπηρεσιών προς έτερο πρόσωπο και υπό τη διεύθυνσή του, 2) κατά τη διάρκεια ορισμένου χρόνου, 3) έναντι αμοιβής] [10], το μόνο που θα μπορούσε να του στερήσει την ιδιότητα του εργαζομένου θα ήταν το γεγονός ότι οι οικείες δραστηριότητες είναι επουσιώδεις και δευτερεύουσας σημασίας. Η Γερμανική Κυβέρνηση δεν εξήγησε γιατί η απασχόληση περιορισμένης διάρκειας θα πρέπει να θεωρηθεί επουσιώδης και δευτερεύουσας σημασίας.

20. Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να εξαρτούν τη χορήγηση των κοινωνικών πλεονεκτημάτων υπό την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 2, από την προϋπόθεση να έχουν οι δικαιούχοι την κατοικία τους στο έδαφός τους [11]. Η Επιτροπή φρονεί ότι κοινωνικά πλεονεκτήματα δεν είναι μόνο όσα συναρτώνται προς ορισμένη σύμβαση εργασίας, αλλά και όσα

10 — Βλ. π.χ. τις αποφάσεις της 3ης Ιουλίου 1986, C-66/85, Lawrie-Blum (Συλλογή 1986, σ. 2121, σκέψη 13), της 8ης Ιουνίου 1999, C-337/97, Meeusen (Συλλογή 1999, σ. I-3289, σκέψη 13), και της 6ης Νοεμβρίου 2003, C-413/01, Ninni-Orasche (Συλλογή 2003, σ. I-13187, σκέψη 24).

11 — Απόφαση C-337/97, Meeusen (παρατεθείσα στην προηγούμενη υποσημείωση), σκέψη 21.

χορηγούν τα κράτη μέλη στους πολίτες τους είτε λόγω της αντικειμενικής ιδιότητάς τους ως εργαζομένων είτε λόγω της κατοικίας ή διαμονής τους εντός της εθνικής επικράτειας. Οι μεθοριακοί εργαζόμενοι μπορούν να επικαλούνται το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68 όπως ακριβώς και οι διακινούμενοι εργαζόμενοι που έχουν μετοικήσει στο κράτος μέλος στο οποίο εργάζονται.

V — Η άποψή μου επί της υποθέσεως

A — *Εισαγωγικές παρατηρήσεις*

21. Θα ήθελα ευθύς εξαρχής να επισημάνω ότι, για τους λόγους που παρέθεσε το Bundessozialgericht και με τους οποίους συμφώνησαν όλοι όσοι κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις στο Δικαστήριο [12], η W. Geven δεν μπορεί να στηρίξει στον κανονισμό 1408/71 την αξίωσή της για το γερμανικό επίδομα ανατροφής τέκνων. Δεν αμφισβητείται ότι δεν εμπίπτει στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού, όσον αφορά τα δικαιώματα επί οικογενειακών παροχών στη Γερμανία. Επομένως, δεν υπάρχει κανείς λόγος να εξεταστεί η υπόθεση υπό το πρίσμα της δυνητικής εφαρμογής του κανονισμού 1408/71.

22. Στη συνέχεια θα ήθελα να παρατηρήσω ότι η W. Geven πρέπει να θεωρηθεί εργαζόμενη προς τον σκοπό της εφαρμογής του άρθρου 39 ΕΚ και του κανονισμού 1612/68. Γενικά γίνεται δεκτό ότι, για τον χαρακτηρισμό ενός προσώπου ως εργαζομένου, το πρόσωπο αυτό πρέπει να ασκεί πραγματικές και γνήσιες δραστηριότητες, αποκλειομένων εκείνων που είναι τόσο περιορισμένες ώστε να εμφανίζονται ως επουσιώδεις και δευτερεύουσας σημασίας. Το βασικό χαρακτηριστικό της σχέσης εργασίας είναι ότι ένα πρόσωπο παρέχει, κατά τη διάρκεια ορισμένου χρόνου, προς έτερο πρόσωπο και υπό τη διεύθυνση αυτού, υπηρεσίες έναντι των οποίων λαμβάνει αμοιβή [13]. Με βάση τα κριτήρια αυτά, το Bundessozialgericht διαπίστωσε ότι η σχέση εργασίας της W. Geven κατά τον κρίσιμο χρόνο ήταν πραγματική, πράγμα που απέρρεε ιδίως από τον μακροπρόθεσμο χαρακτήρα της.

23. Θα ήθελα να επισημάνω ότι το γεγονός αυτό αποτελεί ουσιώδη ειδοποιό διαφορά μεταξύ της περίπτωσης της W. Geven και της περίπτωσης της G. Hartmann [14]. Ενώ η G. Hartmann αξιώνει το γερμανικό επίδομα ανατροφής τέκνων έμμεσα, και συγκεκριμένα λόγω του ότι ο σύζυγός της είναι μεθοριακός εργαζόμενος, η αξίωση της W. Geven στηρίζεται άμεσα στην ιδιότητα που έχει η ίδια ως κοινοτική εργαζόμενη.

24. Η αίτηση της W. Geven για τη χορήγηση επιδόματος ανατροφής τέκνων απορρίφθηκε από το Land Nordrhein-Westfalen με το αιτιολογικό ότι ούτε κατοικούσε, ούτε

12 — Βλ. παραπάνω τα σημεία 11 και 13.

13 — Βλ. τη νομολογία που παρατέθηκε στην υποσημείωση 10.

14 — Βλ. παραπάνω το σημείο 2.

διέμενε στη Γερμανία, ούτε εργαζόταν στο κράτος μέλος αυτό με απασχόληση μη περιορισμένης διάρκειας. Μολονότι το ερώτημα του Bundessozialgericht είναι διατυπωμένο κατά τρόπο που να εστιάζεται στο ζήτημα αν η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας έχει την εξουσία να επιβάλλει τον όρο περί κατοικίας ή διαμονής στους εργαζομένους με απασχόληση περιορισμένης διάρκειας στη Γερμανία, από το σκεπτικό του αιτούντος δικαστηρίου, όπως εκτίθεται στη διάταξη περί παραπομπής, διαφαίνεται ότι το δικαστήριο αυτό αμφιβάλλει επίσης αν το ίδιο το κριτήριο της απασχόλησης περιορισμένης διάρκειας είναι δικαιολογημένο. Συγκεκριμένα, αφού οι μεθοριακοί εργαζόμενοι δεν μπορούν εξ ορισμού να πληρούν την προϋπόθεση κατοικίας στο κράτος μέλος απασχόλησης, το βασικό ζήτημα που τίθεται είναι αν το κριτήριο που εφάρμοσε ο εθνικός νομοθέτης για την άρση της προϋπόθεσης αυτής σε σχέση με ορισμένους μεθοριακούς εργαζομένους, αλλά αποκλείοντας ορισμένους άλλους μεθοριακούς εργαζομένους, συμβιβάζεται με το κοινοτικό δίκαιο.

25. Επομένως, πέρα από την απάντηση που πρέπει να δοθεί στο ζήτημα αν ο όρος περί κατοικίας ή διαμονής, τον οποίο θέτει το άρθρο 1, παράγραφος 1, του BErzGG, συμβιβάζεται με το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68, θα πρέπει να εξεταστεί επίσης αν συμβιβάζεται με το κοινοτικό δίκαιο το γεγονός ότι, κατά το άρθρο 1, παράγραφος 4, του BErzGG, το δικαίωμα των μεθοριακών εργαζομένων για το γερμανικό επίδομα ανατροφής τέκνων εξαρτάται από την προϋπόθεση ότι η εργασιακή τους σχέση δεν συνίσταται μόνο σε απασχόληση περιορισμένης διάρκειας, πράγμα που σημαίνει, κατά την εθνική νομοθεσία, ότι το δικαίωμά τους εξαρτάται από το αν εργάζονται περισσότερες από 15 ώρες εβδομαδιαίως και κερδίζουν από την εργασία τους περισσότερα από 610 DEM (το 1997) ή 620 DEM (το 1998).

B — *Ο όρος περί κατοικίας ή διαμονής*

26. Με τις προτάσεις μου στην υπόθεση Hartmann, τις οποίες επίσης ανέπτυξα σήμερα, εξέτασα το ζήτημα αν συμβιβάζεται με το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68 ο όρος περί κατοικίας ή διαμονής που θέτει το άρθρο 1, παράγραφος 1, του BErzGG σε σχέση με την αξίωση που προέβαλε για το επίδομα ανατροφής τέκνων η Αυστριακή σύζυγος Γερμανού υπηκόου ο οποίος είχε μετοικήσει στην Αυστρία, αλλά εξακολουθούσε να εργάζεται στη Γερμανία. Εξέτασα το ζήτημα αυτό επικουρικά και μόνο, αφού κατέληξα στο συμπέρασμα ότι

— η αρχή της ίσης μεταχείρισης ισχύει για τους μεθοριακούς εργαζομένους στο κράτος μέλος απασχόλησης κατά το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68, όσον αφορά το δικαίωμά τους επί των κοινωνικών πλεονεκτημάτων στο κράτος μέλος απασχόλησης, μόνο στον βαθμό που το οικείο πλεονέκτημα συναρτάται άμεσα και αποκλειστικά προς την απασχόληση [15],

και

— το επίδομα ανατροφής τέκνων στη Γερμανία δεν έχει τόσο στενή σχέση με

15 — Σημείο 55 των προτάσεων.

την απασχόληση ή την αντικειμενική ιδιότητα του εργαζομένου, ώστε να θεωρείται κοινωνικό πλεονέκτημα ως προς το οποίο οι μεθοριακοί εργαζόμενοι μπορούν να αξιώνουν ίση μεταχείριση κατά το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68 [16].

27. Με βάση τα δύο αυτά συμπεράσματα στα οποία κατέληξα με τις προτάσεις μου στην υπόθεση Hartmann, θα έπρεπε προφανώς να γίνει δεκτό ότι η W. Geven δεν μπορεί να επικαλεστεί το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68 για να αξιώσει τη χορήγηση επιδόματος ανατροφής τέκνων στη Γερμανία, διότι το κοινωνικό αυτό πλεονέκτημα δεν εμπίπτει, όσον αφορά τους μεθοριακούς εργαζομένους, στο πεδίο εφαρμογής της προστασίας που παρέχει η εν λόγω διάταξη.

28. Για την περίπτωση όμως που το καθ' ύλη πεδίο εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68 θεωρηθεί ευρύτερο και γίνει δεκτό ότι η διάταξη αυτή έχει παρ' όλα αυτά εφαρμογή στους μεθοριακούς εργαζομένους που τελούν στην κατάσταση του Hartmann και της W. Geven, με τις προτάσεις μου στην υπόθεση Hartmann εξέτασα επίσης το ζήτημα αν ο όρος περί κατοικίας ή διαμονής που τίθεται ως προϋπόθεση για την κτήση του δικαιώματος επί του επιδόματος ανατροφής τέκνων στη Γερμανία μπορεί να είναι αντικειμενικά δικαιολογημένος, αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι δεν αμφισβητείται ότι ο όρος αυτός δημιουργεί έμμεση διάκριση σε βάρος εργαζομένων που δεν κατοικούν στη Γερμανία.

29. Δεδομένου ότι το Bundessozialgericht είχε χαρακτηρίσει το επίδομα ανατροφής τέκνων ως μέσο άσκησης ορισμένης πολιτικής στον τομέα της οικογένειας με το οποίο επιδιώκεται η αύξηση του αριθμού των γεννήσεων στη Γερμανία, αναγνώρισα ότι πρόκειται για θεμιτό σκοπό άσκησης ορισμένης πολιτικής και ότι η πολιτική αυτή πρέπει εκ φύσεως να διασφαλίζει ότι τα λαμβανόμενα μέτρα θα αφορούν τα άτομα που κατοικούν στην εθνική επικράτεια. Θα ήταν παράλογο να γίνει δεκτό ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να συμβάλλουν καθ' οιονδήποτε τρόπο στη δημογραφική ανάπτυξη των άλλων κρατών μελών επεκτείνοντας την εφαρμογή των μέτρων που λαμβάνουν στον τομέα της πολιτικής για την οικογένεια και σε όσους δεν κατοικούν στο έδαφός τους. Κατέληξα συνεπώς στο συμπέρασμα ότι με την επιβολή της προϋπόθεσης κατοικίας μπορεί να διασφαλιστεί ότι το επίδομα ανατροφής τέκνων θα χορηγείται σε όσους ανήκουν στον πληθυσμό του κράτους μέλους, στον οποίο περιλαμβάνονται φυσικά όχι μόνο οι Γερμανοί υπήκοοι, αλλά και όλοι όσοι κατοικούν νόμιμα στη Γερμανία, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους [17].

30. Θα ήθελα να προσθέσω ότι, αν και το Δικαστήριο έχει δεχτεί ότι το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68 μπορεί να έχει εφαρμογή στα κοινωνικά πλεονεκτήματα που εμπίπτουν ταυτοχρόνως και στο ειδικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 [18], αυτό δεν σημαίνει ότι η εν λόγω διάταξη μπορεί να ερμηνευθεί κατά τρόπο ώστε να επιτρέπεται η επέλευση αποτελεσμάτων στην αποτροπή των οποίων αποσκοπεί ο δεύτερος από τους παραπάνω αναφερθέντες κανονισμούς. Αυτός ακριβώς

16 — Σημείο 60 των προτάσεων.

17 — Σημείο 69 των προτάσεων.

18 — Βλ. απόφαση της 10ης Μαρτίου 1993, C-111/91, Επιτροπή κατά Λουξεμβούργου (Συλλογή 1993, σ. I-817, σκέψη 21).

είναι ο σκοπός του άρθρου 42, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68, κατά το οποίο ο εν λόγω κανονισμός δεν θίγει τα μέτρα που λαμβάνονται σύμφωνα με το άρθρο 42 ΕΚ, δηλαδή τον κανονισμό 1408/71. Η διάταξη αυτή δημιουργεί επομένως ιεραρχική σχέση μεταξύ των δύο αυτών κανονισμών, υπό την έννοια ότι ο κανονισμός 1408/71, ως ειδικότερος κανονισμός, υπερισχύει του άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68 στις περιπτώσεις που η εφαρμογή των δύο αυτών κανονισμών οδηγεί σε αντικρουόμενα αποτελέσματα.

31. Το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 1612/68 δεν απαγορεύει επομένως στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας να εξαρτά τη χορήγηση του επιδόματος ανατροφής τέκνων από την ύπαρξη μόνιμης κατοικίας ή συνήθους διαμονής στο εν λόγω κράτος μέλος του λήπτη του επιδόματος. Κατά συνέπεια, η στηριζόμενη στον λόγο αυτό άρνηση χορήγησης στην W. Geven του επιδόματος ανατροφής τέκνων ήταν δικαιολογημένη.

32. Ο Γερμανός νομοθέτης έχει πάντως προβλέψει τη δυνατότητα χορήγησης του επιδόματος ανατροφής τέκνων στους μεθοριακούς εργαζομένους, μολονότι δεν κατοικούν στη Γερμανία, υπό τον όρο ότι παρέχουν εργασία που υπερβαίνει το όριο της απασχόλησης περιορισμένης διάρκειας, όπως αυτή ορίζεται από την εθνική νομοθεσία. Αφού ο όρος περί της απασχόλησης περιορισμένης διάρκειας αποκλείει την παροχή του δικαιώματος επί του επιδόματος στους μεθοριακούς εργαζομένους που δεν ασκούν δραστηριότητες υπερβαίνουσες το όριο αυτό, θα πρέπει να εξεταστεί στη συνέχεια το ζήτημα —που αφορά μόνο την υπό κρίση υπόθεση— αν ο όρος αυτός συμβιβάζεται με το κοινοτικό δίκαιο.

Γ — *Ο όρος περί της απασχόλησης περιορισμένης διάρκειας*

33. Η Γερμανική Κυβέρνηση προέβαλε, με τις γραπτές παρατηρήσεις της, τον ισχυρισμό ότι, μολονότι από την άποψη του κοινοτικού δικαίου θα ήταν δικαιολογημένος ακόμη και ο πλήρης αποκλεισμός των κατοικούντων στην αλλοδαπή από τη δυνατότητα απόκτησης του δικαιώματος για επίδομα ανατροφής τέκνων, η επέκταση του δικαιώματος αυτού, ώστε υπό ορισμένες προϋποθέσεις να καλύπτονται και οι μεθοριακοί εργαζόμενοι, οφείλεται στην καλή θέληση του Γερμανού νομοθέτη. Από το στοιχείο αυτό η Γερμανική Κυβέρνηση συνάγει ότι μπορούσε επομένως να επιβάλει βασίμως ορισμένη προϋπόθεση σχετικά με τον βαθμό της εργασιακής δραστηριότητας στη Γερμανία, προκειμένου να διασφαλίσει την ύπαρξη δεσμού με την εθνική αγορά εργασίας.

34. Είναι αμφίβολο κατά πόσον το συμπέρασμα αυτό είναι ορθό. Οσάκις ένα κράτος μέλος, ασκώντας τη διακριτική του εξουσία, χορηγεί στους πολίτες του ορισμένα δικαιώματα ή ορισμένες παροχές που εμπίπτουν στο καθ' ύλη πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης ΕΚ, το κράτος αυτό πρέπει να τηρεί τη βασικότατη αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας, η οποία καθιερώνεται με το άρθρο 12 ΕΚ και εκφράζεται ειδικότερα σε σχέση με τους εργαζομένους από το άρθρο 39 ΕΚ.

35. Στο πλαίσιο αυτό θεωρώ ότι μπορεί να γίνει παραλληλισμός με την απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση Trojani [19]. Στην υπόθεση εκείνη το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, αν ο πολίτης της Ένωσης που, λόγω

19 — Απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2004, C-456/02, Trojani (Συλλογή 2004, σ. I-7573).

έλλειψης επαρκών πόρων, δεν αντλεί δικαίωμα διαμονής από τις εφαρμοστέες κοινοτικές διατάξεις, αλλά διαμένει νόμιμα στο οικείο κράτος μέλος σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, ο πολίτης αυτός μπορεί να επικαλεστεί το άρθρο 12 ΕΚ προκειμένου να του χορηγηθεί παροχή κοινωνικής πρόνοιας υπό τις ίδιες προϋποθέσεις που ισχύουν για τους υπηκόους του κράτους μέλους αυτού [20]. Με άλλα λόγια, εφόσον η νομική θέση ενός προσώπου έχει εξομοιωθεί, βάσει του εθνικού δικαίου, με τη θέση των ημεδαπών που κατοικούν σε κράτος μέλος, το πρόσωπο αυτό μπορεί να αξιώσει ίση μεταχείριση στους τομείς που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης.

36. Στην υπό κρίση υπόθεση έχει αποδειχθεί, όπως ανέφερα παραπάνω στο σημείο 22, ότι η W. Geven έχει την ιδιότητα της κοινοτικής εργαζόμενης. Παρά το γεγονός ότι οι εργασιακές δραστηριότητές της θεωρούνταν περιορισμένης διάρκειας, όσον αφορά την εφαρμογή της επίμαχης γερμανικής νομοθεσίας, δεν ήσαν, κατά την άποψη του αιτούντος δικαστηρίου, τόσο επουσιώδεις και δευτερεύουσας σημασίας, ώστε η ενδιαφερόμενη να μην καλύπτεται από τον ορισμό του κοινοτικού εργαζομένου. Θα ήθελα επίσης να επισημάνω συναφώς ότι η έννοια «εργαζόμενος» δεν επιτρέπεται να οριστεί ή οριοθετηθεί με βάση το εθνικό δίκαιο, διότι αυτό θα σήμαινε ότι το περιεχόμενο των δικαιωμάτων που απονέμονται στους κοινοτικούς εργαζομένους μπορεί να μεταβάλλεται μονομερώς από τα κράτη μέλη χωρίς κανένα έλεγχο των κοινοτικών οργάνων [21]. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να αποκλείουν από το πεδίο εφαρμογής της έννοιας αυτής όσους έχουν αποδοχές χαμηλότερες από το κατώτατο όριο διαβίωσης για τον λόγο κυρίως ότι ο ενδιαφερόμενος μπορεί να συμπληρώνει το εισόδημα αυτό με άλλα μέσα, π.χ. με το εισόδημα που προέρχεται από την εργασία άλλου μέλους της οικογένειας [22]. Το κριτήριο της απασχόλησης περιορισμένης διάρκειας, όπως ορίζεται από το άρθρο 8, παράγραφος 1, σημείο 1, του SGB IV, δεν μπορεί να στερήσει από την W. Geven τα δικαιώματα που έχει ως κοινοτική εργαζόμενη.

37. Ο όρος για την απασχόληση περιορισμένης διάρκειας έχει εφαρμογή μόνο στους μεθοριακούς εργαζομένους και επιβλήθηκε με σκοπό την επέκταση του δικαιώματος επί του επιδόματος ανατροφής τέκνων, ώστε να καλυφθούν και όσοι δεν κατοικούσαν μεν στη Γερμανία, αλλά ανέπτυσσαν στη χώρα αυτή οικονομικές δραστηριότητες σε βαθμό που μπορούσε να θεωρηθεί επαρκής.

38. Παρά τον γενναιόδωρο αυτό στόχο του Γερμανού νομοθέτη, είναι προφανές ότι ο όρος περί απασχόλησης περιορισμένης διάρκειας συνεπάγεται διαφοροποιήσεις μεταξύ διαφόρων κατηγοριών εργαζομένων, όσον αφορά το δικαίωμα για επίδομα ανατροφής τέκνων. Καταρχάς γίνεται διάκριση μεταξύ δύο κατηγοριών μεθοριακών εργαζομένων που απασχολούνται στη Γερμανία (αυτών που υπερβαίνουν το όριο της απασχόλησης περιορισμένης διάρκειας και αυτών που υπολείπονται του ορίου αυτού), μολονότι όλοι οι μεθοριακοί αυτοί εργαζόμενοι βρίσκονται στην ίδια θέση, όσον αφορά τον σκοπό αύξησης του αριθμού των γεννήσεων στη Γερμανία, ο οποίος επιδιώκεται με τη χορήγηση του επιδόματος ανατροφής τέκνων, αφού δεν συμβάλλουν στην επίτευξη του σκοπού αυτού. Ο εν λόγω όρος συνε-

20 — Βλ. σκέψεις 37 έως 46 της απόφασης.

21 — Αποφάσεις της 23ης Μαρτίου 1982, 53/81, Levin (Συλλογή 1982, σ. 1035, σκέψη 11), και της 3ης Ιουνίου 1986, 139/85, Kempf (Συλλογή 1986, σ. 1741, σκέψη 15).

22 — Απόφαση 139/85, Kempf (παρατεθείσα στην προηγούμενη υποσημείωση), σκέψη 14.

πάγεται επίσης διαφοροποίηση μεταξύ των μεθοριακών εργαζομένων με απασχόληση περιορισμένης διάρκειας και των κατοίκων Γερμανίας που έχουν επίσης απασχόληση περιορισμένης διάρκειας, καθόσον η τελευταία αυτή κατηγορία δικαιούται το εν λόγω επίδομα. Τέλος, γίνεται διαφοροποίηση μεταξύ των μεθοριακών εργαζομένων με απασχόληση περιορισμένης διάρκειας στη Γερμανία και των Γερμανών μεθοριακών εργαζομένων που απασχολούνται στα όμορα κράτη μέλη και που δικαιούνται το επίδομα ανατροφής τέκνων λόγω της κατοικίας τους στη Γερμανία, παρά το ότι δεν έχουν εργασιακή σχέση στη Γερμανία και ανεξάρτητα από τη φύση της απασχόλησής τους.

39. Δεδομένου ότι οι μεθοριακοί εργαζόμενοι που απασχολούνται στη Γερμανία έχουν κατά κανόνα την ιθαγένεια του κράτους στο οποίο μένουν, η διαφορετική αυτή μεταχείριση εργαζομένων που απασχολούνται στις ίδιες γερμανικές αγορές εργασίας, η οποία οφείλεται στον όρο περί απασχόλησης περιορισμένης διάρκειας, συνιστά έμμεση διάκριση λόγω ιθαγένειας. Ο όρος αυτός, αν δεν μπορεί να δικαιολογηθεί αντικειμενικά και δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι τελεί σε αναλογία προς τον σκοπό για τον οποίο επιβλήθηκε, είναι αντίθετος προς το άρθρο 39 ΕΚ.

40. Στο σημείο 29 των προτάσεών μου, το οποίο παραπέμπει επίσης στα σχετικά χωρία των προτάσεών μου στην υπόθεση Hartmann επί του ζητήματος αυτού, εξέθεσα ότι η χορήγηση του επιδόματος ανατροφής τέκνων εξυπηρετεί πιο μακροπρόθεσμους δημογραφικούς στόχους, καθόσον ανταμείβει όσους είτε παύουν να εργάζονται είτε δεν αρχίζουν να εργάζονται, προκειμένου να ασχοληθούν με την ανατροφή των τέκνων τους στις πρώτες φάσεις της παιδικής ηλικίας. Το επίδομα αυτό αποσκοπεί επομένως στην αύξηση του αριθμού των γεννήσεων στη Γερμανία. Με δεδομένο τον σκοπό αυτό είναι απόλυτα κατανοητό γιατί οι προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 1, παράγραφος 1, του BErzGG δεν έχουν σχέση με την απασχόληση. Συμφωνώ με την παρατήρηση του Bundessozialgericht ότι η απαίτηση άσκησης στη Γερμανία εργασίας που να μην είναι μόνο περιορισμένης διάρκειας είναι εγγενώς παράλογη σε σχέση με το επίδομα ανατροφής τέκνων, κυρίως για τον λόγο ότι ένας από τους βασικούς σκοπούς της χορήγησης αυτού του επιδόματος είναι να μην είναι αναγκασμένος ο ενδιαφερόμενος να ασκεί βιοποριστική δραστηριότητα, και ότι το γεγονός ότι αφενός αποκλείονται ορισμένοι από τους εργαζομένους με πλήρες ωράριο και αφετέρου προβλέπεται για τους μεθοριακούς εργαζομένους η υποχρέωση παροχής εργασίας που να υπερβαίνει το όριο της απασχόλησης περιορισμένης διάρκειας αποτελεί σαφώς αντίφαση.

41. Από τα παραπάνω προκύπτει συνεπώς ότι ο όρος περί απασχόλησης περιορισμένης διάρκειας δεν έχει καμία σχέση με τους σκοπούς που εξυπηρετεί η χορήγηση του επιδόματος ανατροφής τέκνων και είναι ακατάλληλος ως προϋπόθεση. Δεδομένου ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί δικαιολογημένος, αντιβαίνει στην απαγόρευση άνισης μεταχείρισης των εργαζομένων, την οποία επιβάλλει το άρθρο 39 ΕΚ.

VI — Πρόταση

42. Κατόπιν των παραπάνω παρατηρήσεων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει ως εξής στο προδικαστικό ερώτημα του Bundessozialgericht:

«1) Το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας, δεν απαγορεύει στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας να αποκλείει από τη λήψη του γερμανικού επιδόματος ανατροφής τέκνων την υπήκοο άλλου κράτους μέλους που κατοικεί στο άλλο αυτό κράτος μέλος με το αιτιολογικό ότι δεν έχει στη Γερμανία ούτε την κατοικία ούτε τη συνήθη διαμονή της.

2) Το άρθρο 39 ΕΚ απαγορεύει στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας να αποκλείει από τη λήψη του γερμανικού επιδόματος ανατροφής τέκνων την υπήκοο άλλου κράτους μέλους που κατοικεί στο άλλο αυτό κράτος μέλος και εργάζεται στη Γερμανία μεταξύ 3 και 14 ωρών εβδομαδιαίως με το αιτιολογικό ότι εργάζεται με απασχόληση περιορισμένης μόνο διάρκειας, η οποία ορίζεται από την εθνική νομοθεσία ως η εργασία που παρέχεται κατά κανόνα για λιγότερες από 15 ώρες εβδομαδιαίως.»